

Barwy Orawy

Z krain polskiego podtatrze: Podhala, Spiszu i Orawy, ta ostatnia jest najmniej znana i popularna. Choć wcale nie najmniej ciekawa.

Jej burzliwe dzieje zaowocowały bogactwem i zróżnicowaniem kulturowym. Nie ma tu większych miast, ale każda wioska może pochwalić się bogatą przeszłością, a niektóre także ciekawymi zabytkami. Tzw. infrastruktura turystyczna jest tu niezła, jest gdzie zatrzymać się na przedłużony weekend i dłuższy wypoczynek. Nic tylko jechać na Orawę.

Zachód Słońca na Babiej

Koniecznien trzeba zobaczyć kościół św. Jana Chrzciciela w Orawce, skansen w Zubrzycy Górnej, wyprawić się na Słowację, by zobaczyć Orawski Hrad. Na wizytę w tej okolicy każda pora roku jest dobra, ale najładniej jest wczesną jesienią, która zaczyna się tu wcześniej niż na nizinach.

Otoczona górami polska Orawa zajmująca dno kotliny i niewysokie wzgórza obejmuje wiele malowniczych zakątków z rozległymi widokami na górskie szczyty. Od Podhala oddzielają Orawę Bory Orawskie zwane też puściznami, trudno dostępne lasy i torfowiska.

O tym, że jest dziś niewielka - obejmuje obszar około 300 kmkw. oraz liczy około 25 tys. mieszkańców, w kilkunastu miejscowościach - zadecydowała burzliwa historia okolicy. Dwie trzecie Orawy znajduje się po stronie słowackiej.

Historia tej krainy, od wieków leżącej na styku dwóch państwowości, jest nierozzerwalnie związana z dziejami Węgier, Polski i Słowacji. W okresie piastowskim większość Górnej Orawy należała do Polski. Potem jednak jej przynależność zmieniała się wielokrotnie i była przedmiotem sporów polsko-słowackich, zakończonych w 1945 r. wytyczeniem obecnej granicy powtarzającym rozstrzygnięcia Rada Ambasadorów Ententy z 1920 r.

Głównym celem wędrowek turystów zatrzymujących się w polskiej części Orawy jest oczywiście Babia Góra. Nic dziwnego: ze szczytu można podziwiać jedną z najwspanialszych w Polsce panoram, na góry polskie i słowackie. Na Tatry, Podhale, Niżne Tatry, Magurę Orawską, Wielką i Małą Fatrę i pasma Beskidów. Bez względu na porę roku Babia Góra jest zawsze atrakcyjna. Do twarzy jej zarówno w różnych odcieniach zieleni, w barwach jesieni i w śniegu. Słynne są wschody i zachody słońca oglądane z tej góry.

Z sołtysów szlachta

W historii Zubrzycy Górnej, jak i całej Polskiej Orawy, bardzo zasłużył się ród sołtysi Moniaków nobilitowany w roku 1674 r. przez cesarza Leopolda I w uznaniu zasług w walce o katolicyzm Orawy. Chorągiew wotywna z roku 1713 r., ufundowana przez Moniaków w podzięce za szlachectwo, wisi nad prezbiterium kościoła pw. św. Michała Archanioła.

Moniakowie pozostawili po sobie jeszcze jedną pamiątkę - dworek rodowy w otoczeniu zabudowań

folwarcznych, który stał się zaczątkiem dzisiejszego Orawskiego Parku Etnograficznego. To główna atrakcja turystyczna polskiej części Orawy. Park zajmuje ponad 10 ha, a powstał wokół dworu Moniaków, podarowanego 80 lat temu państwu polskiemu przez potomków tego starego rodu. Przeniesiono tu lub zrekonstruowano wiele orawskich chałup. Starsza część dworu Moniaków pochodzi z XVII wieku, nowsza część jest młodsza o cały wiek. Przy dworze zachowały się: owczarnia, stajnia, chlewnia i wozownia. Ale to nie jedyne atrakcje, bo w skansenie znajduje się ok. 50 obiektów charakterystycznych dla Orawy.

Wojciech Dudkiewicz

Cały artykuł w najnowszym numerze "TS" 34/2015